

Allierte myrdet 200 000 jøder under «befrielsen»

— VI KOM FRA ASKEN TIL ILDEN, SIER NORSK JØDE

Et ukjent kapittel av krigshistorien er kommet frem gjennom en illegal polsk avis, som i de siste måneder har vært spredt blandt polske arbeidere.

Avisen skriver at England og USA var fullt vitende om at langt over 200 000 jøder gikk døden imøte, da Sovjet-russerne «befridde» dem fra tyske konsentrasjonsleirer.

Da de senere ble etterlyst av slekt og venner ble det sagt at jødene var blandt dem som forsvant i Hitlers gasskammere.

Jeg tillater meg å henlede oppmerksomheten på en ukjent side av russernes befrielse av jødiske KZ-fanger. Det er alment antatt, at den sovjetiske arméen gjorde det samme som *de vestallierte*, etter som deres arméer okkuper-

te områder med konsentrasjonsleire: de befridde fangene, ga dem klær og mat, eventuelt medisinsk behandling, og sendte dem hjem, som ville hjem, til sine respektive fedreland. Det ville vært en selvfølge, sett

Når FOLK OG LAND trekker frem meldingen i den illegale polske avis, skyldes det et brev som vi har oppbevart i flere år. Det er skrevet av en jødisk flyktning, som forteller om de samme forhold som nå trekkes frem av den polske avisen. AFTENPOSTEN er den eneste avisen som offentliggjorde det, nemlig den 13. mars 1971.

I brevet står det:

fra et menneskelig synspunkt, men russerne har aldri vist seg å være særlig menneskelige. Riktignok ble noen kvinner sluppet hjem, — de skulle bare ta seg frem som best de kunne, (Forts. side 7)

TUNGT LØFT FOR INSTITUTTET

Hele landet skal opplyses om INO

INO har satt igang en storaksjon for å spre opplysning om instituttets tilbud. I disse dager arbeider et frivillig pakkekorps iherdig på INO's kontor på Enerhaugen i Oslo for å

sende ut en nylaget brosjyre. Brosjyren inneholder også en katalog over Instituttets bibliotek.

Vi håper å nå en rekke mennesker som aldri før har hørt om INO, derfor sendes brosjyren til samtlige biblioteker og til høyere læreanstalter over hele landet, forteller Harald K. Schaanning, styremedlem i INO og en av ildsjelene bak informasjonskampanjen. I øyeblikket er han travelt opptatt med å organisere ivrige INO-medlemmer som har meldt seg frivillig til innsats for utsendelsen.

— Hvem er brosjyren rettet mot?

— Først og fremst yngre mennesker med interesse for okkupasjonshistorien. Vi vet at dette emnet er svært populært blant studenter og skoleelever som skal skrive hoved- og særavgaver. Mange av dem kontakter oss for å få stoff, men de fleste vet vel ikke engang at vi eksisterer og langt mindre hva vi kan tilby.

— Og innholdet?

— Brosjyren innledes med en kort introduksjon om INO's formål, organisasjon og tilbud. In-

roduksjonen er med hensikt gjort kortest mulig, slik at den er lett å fordøye. I tillegg til opplysningene om INO har vi utarbeidet en katalog over bøker og tidsskrifter i vårt bibliotek. Vi har jo en av landets største samlinger av litteratur om årene 1940—1945, og stiller den gjerne til disposisjon for interesserte.

— Men ikke alle kan komme til Enerhaugen i Oslo?

— Selvsagt ikke. Derfor er katalogen utarbeidet slik at den kan brukes i alle biblioteker. Bøkene er katalogisert etter forfattere, men et hendig emnerregister gjør det lett å finne frem til bøker om nettopp det emnet man er interessert i.

Derfor blir katalogen et uvurderlig hjelpemiddel for alle som søker stoff om okkupasjonshistorien. Såvidt jeg vet er det aldri utarbeidet noe tilsvarende her i landet tidligere.

— Et tungt løft for INO?

— Ja, dette er «årets prosjekt», både arbeidsmessig og

økonomisk. Men for å spre opplysning om INO's formål må vi ut til nye grupper. Og vi tror dette er den beste måten å gjøre det på.

— Og finansieringen?

— Igjen er vi nødt til å stole på givergleden blant medlemmer og sympatisører. Det har vist seg at våre trofaste venner er villige til å støtte tiltak som dette. Derfor håper vi på mange bidrag også denne gangen. Og nye oppgaver ligger og venter. Støtter medlemmene opp, håper vi å kunne realisere ett stort prosjekt hvert år. Det er så utrolig meget ugjort.

— Hvorledes får interesserte tak i brosjyren?

— Ved å skrive eller ringe til INO's kontor.

Er det noen som har bekjente som de tror vil ha nytte av den, kan de gjerne kontakte oss, avslutter Harald K. Schaanning, som i sitt 79. år er aktiv som alltid og beredt til å slå nye slag for INO.

Knut Hamsuns «utilregnelige» år

«Jeg kunne ha prøvet paa at stikke mig over til Sverige, som saa mange gjorde. Jeg vilde ikke ha kommet bort der. Jeg har mange Venner der, jeg har min store og mægtige Forlægger der.

Og jeg kunde ha prøvet å karre mig over til England, som ogsaa saa mange gjorde, og som siden kom tilbake derfra som Helter, fordi de hadde forlatt sitt land, rømt fra sitt land —.»

«... I den dypeste villrede kom jeg da Kongen og hans Regjering frivillig forlot landet og satte sig selv ut av funksjon her Hjemme. Det slog hele Grunnlaget unna mig. Jeg blev hengende mellem Himmel og Jord. Jeg hadde intet fast at holde mig til lenger.

Min tilstand i denne tid var grublen. Jeg grublet på alt. Jeg kunne således minne meg selv om at hvert eneste stort og stolt kulturnavn vi eier i Norge først hadde gått gjennom det germanske Tyskland for å bli stort i hele verden...»

«... Jeg holder det almindelige omdømme nokså høyt. Jeg holder vårt norske rettsvesen enda høyere, men jeg holder det ikke så høyt som jeg holder min egen bevissthet om hvad som er godt og ondt, hvad som er rett og galt.

Jeg er gammel nok til å ha en rettesnor for meg selv, og dette er min.»

Foranstående tre punkter er etter referentens rettskrivning da Hamsun holdt sin forsvarstale i retten. (Fra side 147 t.o.m. s. 155 i boken «Paa gjengrodde Stier») Den med disse linjer:

— Levende eller død, det er likegyldig, og fremfor alt er det likegyldig for verden hvordan det går det enkelte menneske, i dette tilfelle meg.

Men jeg kan vente.

Jeg får vel slikt å gjøre...»

— Saa gik Dagen. Det blev mørk Kveld.

Det var slutt.»

I «Samtiden» nr. 7 1958 har professor, overlege ved den Psykiatriske klinikk, Hamsuns navnkundige plageånd, den sakkyn-dige, som under hele folkets latter konstaterte at Knut Hamsun led under «varig svekkede sjels-evner», Gabriel Langfeldt, en artikkel: «HVORFOR KOM KNUT HAMSUN I DÅRLIG SELSKAP, OG HVORLEDES KAN HAN REHABILITERES?»

Nu burde Langfeldt ha tidd seg inn i det dypeste mørke. Kanskje man kunne ha glemt ham. Men han våger seg frem i lyset med denne sin dype bekymring: hvordan skal vi finne en utvei til å rehabilitere vår kjære Hamsun?

Han konkluderer sin artikkel med å gi uttrykk for at Hamsun kan rehabiliteres dersom hele folket godtar at forfatteren var utilregnelig under okkupasjons-årene! Da kan han frifinnes og nasjonen ville med jubel og god samvittighet kunne feire Hamsuns 100 års jubileum. (August 1959)

Denne professor Langfeldts vakre bekymring for å berge Hamsuns dikteriske ære kunne

(Forts. side 7)

Venstre- kjøring

I England har vi som kjent venstre-kjøring. Mange nordmenn har sikkert sprunget for livet når han har besøkt landet, og har glemt dette. Kanskje har han også vært der lenge nok til å nytte det mest fargerike engelske uttrykk som kan utløse hans forbannelse over hvorfor ikke englenderne kan holde høyre-kjøring som andre skikkelige mennesker. Husk da på at englenderne setter sine tradisjoner høyt.

I de gode gamle dager, før bilens tid, gikk ferdselen for en stor del på hesteryggen. Man var da ofte utsatt for å bli overfalt av landeveisrøvere. For å holde sverdsiden fri trakk man over på veiens venstre side.

Her hjemme hvor alt landeveisrøveri er organisert og overtatt av staten i form av veiavgifter, omsetningsavgifter og rekken av drepende skatter, er den stakkars veifarende helt forsvarsløs. Han har ingen mulighet for å slippe fri, enten han kjører på venstre eller høyre side.

flådd

Penger stinker ikke

Titus bebreidet en gang sin keiserlige far, Vespasian, at han hadde lagt avgift på Rom's toaletter. Keiseren tok opp et gullstykke, holdt det under nesens på Titus:

— Nå, lukter det?

Nei, det gjordet ikke det.

— Vel, og likevel kommer det fra toalettene, sa Keiseren.

— Husk dette, min sønn, PENER LUKTER IKKE. («Non olet»)

Forøvrig, etter denne vespasianske avgiften for ca. 1900 år siden, så kalles ennu «Forargelsens hus» på Boulevardene i Paris ofte «Vespasiennes».

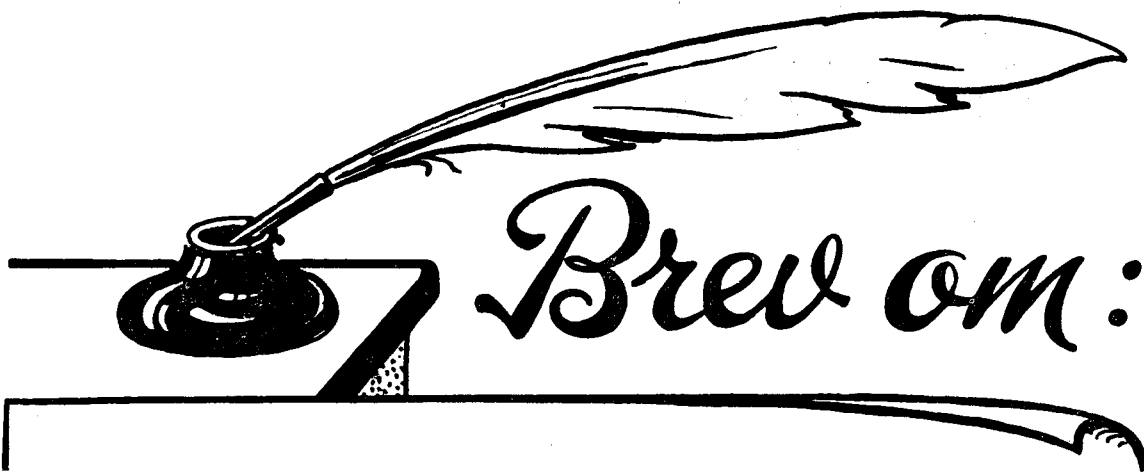
Jeg må tenke på dette når vi i vår tid leser om hvordan det «arbeidende folk»s neser vibrerer i avsky for, la oss si, lukten fra en sildeoljefabrikk, en cellulosefabrikk, — for ikke å tale om hvis det skulle komme en sotfleck på vasketøyet som danset i vinden. Gjelder det ikke lønns-pålegg, så kan man være viss på at det er røyk eller lukt som generer deres organer.

Når den tid kommer, da det ikke lenger er noe som helst å sutre over, ja, da har vi revolusjonen.

Men den store og sanne hemmelighet ligger ikke i dette, at det hverken er lukt, støy eller sot som skaper misnøyen og de fine neser.

Det er åndsfattigdommen!

Tore Lotze,
Göteborg, Sverige.

Diktator Churchill

Man tror gjerne det var engelsk demokrati som brakte seiren etter både 1. og 2. verdenskrig.

Nei, det var én manns verk, gjennomført ved én tanke og én røst. Churchill!

Hva står det ikke i Hagbergs biografi om Churchill:

«— På egen risiko ga han (i 1940) bevilgninger og ordrer som kunne ha brakt ham i fengsel hvis verdenshendelsene hadde utviklet seg i en annen retning. Men Churchill tok risken. På eget ansvar, uten noens sanksjon lot han mobilisere den engelske flåten. Handlingen var fullstendig ulovlig. Samtidig ga han ordre om at de krigsskibene som var bestilt fra Tyskia ikke skulle leveres, men beholdes for Englands regning. Dagen etter ga han ordre om at Nordsjøflåten måtte gå ut og i nattens mulm og mørke begi seg til Scapa Flow for å avvente nærmere ordre i full krigsberedskap.

(Dette var den 27. juli, — 5 dager før krigsutbruddet.)

«27. juli mobiliserte Churchill på egen hånd og i stillhet den engelske flåten, — over en uke før England trådte inn i verdenskrigen...»

Det var ikke mye demokrati her.

Ung leser

«Jeg var i Auschwitz»

I «Folk og Land» nr. 6 melder «Observatør» boka «Jeg var i Auschwitz» av Thies Christophersen. Utgjevar er det danske Nordland Forlag, Box 7916, DK-9210 Aalborg, og boka er omsett til dansk. Det er alt vel og bra, boka er verd både om tale og studium. Og det er vel ikkje mange som har så mykje imot dansk språk at dei ikkje greier å lese henne på det målet.

Likevel må ein ha lov til å spørre om «Observatør» ikkje har «observert» at denne boka alt ifjor kom ut på Leidangen Forlag, 1500 Moss, omsett til norsk bokmål? Titelei på den norske utgåva er: «Christopheresen/Roeder. Auschwitz. En øy-

envitner rapport», og ho er illustrert, elles er dei to utgåvene like.

17. juli 1982, Trygve Engen

Hvem plyndret landet vårt?

Herr redaktør!

Innvandrerne blir ofte beskyldt for å være en «fare for norsk kultur og egenart». Ja, det håper jeg da inderlig de må være! «Norsk kultur og egenart» har jo hovedsakelig ytret seg ved at man på død og liv skal ligge på magen for alt britisk — i de senere år: det amerikanske. Også Quisling — for ikke å tale om Hitler — var i høyeste grad anglofil, ja, Hitler bent frem dyrket den britiske imperialismen.

Fra Dagbladet 21/8 sakser jeg følgende fra et intervju med Raheela Kokab: «Selvfølgelig er Pakistan et fattig land, men hvorfor? Vi har ikke alltid vært fattige. Hvem tok fra oss rikdommen, hvem plyndret landet vårt? De hvite. Jeg må forklare dem om kolonialisme, om det britiske imperiet.»

Ja, nordmenn må forklares om briternes utplyndring av Asia, på skolen læres omtrent intet om imperialistiske massakrer av sivilbefolkningen i datidens kolonier. — Hvorfor? Jens Bjørneboe tilbød seg i sin tid å lage en serie for NRK om den britiske imperialismen. Men hans anmodning ble avslått...

Ola Misvær, 1345 Østerås.

Kulturforfallet

Takk, FOLK OG LAND, for kampen mot kulturforfallet. Som pensjonert lærer er jeg rystet over utviklingen.

Når man f.eks. nu skriver VERKEN, istedetfor hverken, VISS (hvis) og VILKEN (hvilken), så skjer jo dette nettopp fordi at alle uvitende lag i befolkningen (som ikke engang har kunnet skrive sitt eget navn rett) ikke skal føle seg såret og ydmyget. Derfor skal de andre, både når det gjelder sprog, musikk, litteratur, omgangsformer m.m. hoppe ned til disse lag. Kvalitet viker plassen for kvantitet. (Dette gjelder ikke minst konserveringsfabrikker, — man kan ikke få kjøpt 1. klasses produkter fordi det ikke lønner seg. Derfor

spiser vi f.eks. marmelade der smaker som grønsepe eller syltede maneter! Misjonskaffen!

Der finnes bare 3. klasses kvaliteter til 1. klasses priser.

Alle skal bli like dumme, like vulgære, like vomfylte. Vi skal alle bli personifiserte ukeblad og ønskekonsenter med et presidium av Prøysen, Rongen og liknende. Cfr. også norsk film. Vi får høre Schubert på trekkspill og lese Shakespeare og Wilde på nynorsk. Alle kvaliteter, ikke minst de menneskelige, reduseres bevisst og sterkt.

Vårt overutviklede land er overfylt av vel kamouflerte alfabeter, hvor hvilkensomhelst kvisfyllt gymnasiast kan få et fullbright-stipendium, fordi USA ikke er klar over den politiske og sosiale revolusjon, som er fullbrakt (men lite fullbright) i Norge.

Lærer

Bispinnen

I salig henfarne «Alle kvinners blad» fant jeg en gang et intervju med fru Berggrav.

Her står det:

«— Av de illegale gjestene på bispemytta i interneringsårene var bispinnen nemlig en av dem som hyppigst kom igjen. Alltid med torgvesken full av godsaker og ryggsekken full av engelske aviser, rapporter fra hjemmefrontledelsen og andre kompromiterende papirer.» Sitat slutt.

Og vi som så ofte har lest biskop Berggravs lidelseshistorie fra interneringen i Asker, der han omhyggelig ble vokter av SS-sadister.

Jeg leser videre:

«— En blir undertiden så trett av å prate og lese situasjon, at det er en hvile å fordype seg i stoff som har evig verdi, sier fru Berggrav. Det er en bok jeg nå leser mer enn ellers: Bibelen.

— Noe spesielt der?

— Ja, 1. kor. 13 og salme 23. Ellers er det et ord jeg har prøvd å gjøre til mitt valgsprog i livet — det står ikke akkurat i Bibelen, men i forklaringen til det åttende bud: *Du skal unnskyldte din neste, tale vel om ham og ta alt i den beste mening.*» Sitat slutt.

Tør jeg spørre, herr redaktør: Hvorfor gjorde ikke bispinnen sin mann kjent med dette ord-sprog?

Rigmor Kristoffersen
5000 Bergen

Ei ånd av fellesskap

«Gode naboer og sådant mer» skreiv salig Martin Luther i si vesle «Katekisme» i samband med den 3 bøna: «Gjev oss idag vårt daglege brød».

Luther visste nok kva han skreiv om då han tok ordet: «naboer» med i si «Katekisma», — og som seinare har vorte lerebok for millionar av menneske.

No. I dag so er ikkje dette med «naboer» so særleg aktuelt, — då me har vorte meir eller mindre «framande» for hvarandre alle saman.

I staden for «naboer» so har me fått eit anna ord: MILJØ. Dvs. alle menneske som me kjem i kontakt med.

No er eg snart 60 år, — og i denne tida so har eg vore i kontakt med utruleg mange menneske...

Men når eg ser meg attende, — so vert nok det beste miljøet som eg har vore i kontakt med: MINE MEDFANGAR i Espelands Tvangsarbeidsleir frå hausten 1946 til sumaren 1947.

Som trekkspelar so kom eg med i revy-orkestret og eg minnest særleg ein revy-sang som tok til med orda: «Slik er vi Vi kan'ke hjelpe for det...» Og lenger ute i visa heitte det: «Skjul aldri hvem du er, — syng slik er vi».

Tekstforfattere heitte Arthur Crowe. Eit utvilsomt revy-talent, — som diverre skulle «druk-nast».

Me hadde nok hatt bruk for han og mange slike i denne talentlause tida som me no opplever.

Ein ting som eg særskildt hug-sar var spørsmålet frå mine «medfangar» like framfor «løs-latelse» «... Korleis ser du på å koma ut?»

Svaret som eg gav dei kan eg stå ved den dag idag: «Eg gled meg til å koma i fridomen, — men eg guarar meg for miljøet».

I Espelands Tvangsarbeidsleir so var der ei ånd som eg aldri har møtt korkje før eller seinare: *Alle so støtta me kvarandre...*

Me var til tider usams so «fil-lene fauk», — men ingen «dolka kvarandre i ryggen». Me forstod kvarandre.

Der var ei ånd av fellesskap som du aldri skulle drøyma om.

Men, diverre, — som eg sa: «Etter dette oppehaldet, — og når me er komne frå kvarandre, — so løyser dette fellesskapet seg opp».

Slik gjekk det ogso. Men minna frå denne tida og denne fellesskapets ånd... Den ber me med oss til me går i grava...

«Kirkenes-lærarane» frå 1942 held saman og har halde saman seinare. Det syner kongebesøket i Kirkenes som vart sendt i TV 16. august 1982 prov på.

Eit «skuleeksempel» for oss på «den galne sida».

Kr. Norheim, 5305 Florvåg.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Utgiver: A/S Historisk Forlag
 Redaktør: Kåre Haugerud. (Treffes kun etter avtale.)
 POSTADRESSE: Boks 924 Sentrum, Oslo 1 - Tlf.: (02) 19 06 71 (Tlf.svarer)
 Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo.
 Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 18—21.
 Abonnement: Pr. år kr. 60,-. I omslag kr. 75,-. Utlandet + kr. 10,-.
 Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248
 Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a., pr. spalte m.
 Trykk: Viking Boktrykkeri A/S

INO må videre

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie har siden det ble stiftet i 1973 gjort en betydelig innsats for å få frem vår side av historien. Trass i sterkt begrensede midler har INO gjennomført en rekke prosjekter: Odd Melsoms tre viktige bind i serien Supplement til okkupasjonshistorien er spredt i relativt store opplag og har vakt interesse. Tidligere i år utkom Einar Syvertsens «Også dette bør være sagt». Ifjor kjøpte INO inn en samling dokumenter fra det engelske statsarkiv. Dokumentene blir nå gjennomgått med tanke på en større artikkelserie i Folk og Land. I disse dager foreligger en brosjyre om Instituttet og katalog over dets store boksamling i et stort opplag. Denne lille trykksaken vil bli distribuert til samtlige norske biblioteker, til høyskoler og universiteter og til andre interesserte.

Bak de mange tunge praktiske løft i INO står en begrenset flokk ivrige medlemmer. Ingen mottar betaling for arbeidet men allikevel utføres de mange oppdrag raskt og med stor villighet.

Grunnlaget for Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie er likevel medlemsmassen. Uten de mange trofaste og ivrige støttespillere rundt om i landet, kunne ingen prosjekter realiseres. Siden 1975 har medlemsvervningen kommet i skyggen av annet arbeide; dette er nu iferd med å gi negative utslag for naturlig nok er gjennomsnittsalderen blant medlemmene høy, og hvert år faller mange fra. For at INO også i fremtiden skal kunne realisere nye prosjekter — og aller helst utvide virksomheten — er det derfor nu tvungende nødvendig at medlemsmassen økes betraktelig.

Mange Folk og Land-lesere er allerede medlemmer av INO. De fleste er det ikke. I dette nummer av avisen ligger det et brev fra INO med oppfordring om å søke medlemskap. Og innmeldingsblanketten bør brukes av alle som er interessert i at Instituttets viktige arbeide skal fortsette i ennu mange år.

Redaksjonen avsluttet 10. september

Plassér dine forsikringer gjennom

Bergs Assurance

autorisert konsulentfirma

Stortingsgt. 18, Oslo 1 — Telefon 41 37 30 linje 56.

TRYGGHET OG SIKKERHET

Norsk Arbeidstjeneste

BØKER, BROSYRER, FOTO'S, BREV, LEIRAVISER, AT-BLADET, PLAKATER, o.l. ønskes utlånt i forbindelse med en ny bok om Norsk Arbeidstjeneste. Forsvarlig behandling garanteres.

Skriv til bill. mrk. «A T»

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.
 Postadr.: POSTBOKS 924 SENTRUM, OSLO 1.
 Kontoradr.: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

Lærerinnen og nazistens datter

ET MODIG INNLEGG I BERGENS ARBEIDERBLAD FRA 1946

I Bergens Arbeiderblad for onsdag 30. ds. kunne man lese referat fra rettssaken mot en kjent naziststørrelse, og i dette framkom der bl.a. en episode som hadde foregått mellom nazistens datter og hennes lærerinne på folkeskolen under krigen.

Lærerinnen hadde i forbindelse med undervisning om menneskerettighetene gitt barna i lekse: England vinner verdensherredømme på havet. Nazistens datter, Ruth ble hørt i denne lekse, men svarte at hun ikke hadde lest leksen, hvorpå lærerinnen avfyrrer følgende salve: Selv om Ruth hadde en annen politisk innstilling, tysk mor, og kom fra et nazistisk hjem, så burde hun lest leksen.

Finale: Da undervisningen var ferdig satt Ruth og gråt. Hun sa at hun ikke hadde en annen politisk innstilling. —

Nå sto altså lærerinnen i retten og framførte ovennevnte historie i sitt vitneprov mot pikens far, i anledning av at denne hadde bevirket lærerinnens avskjedigelse.

Jeg kan tenke meg at lærerinnen anser saken som avsluttet i all rettferdighet, til ære og oppreisning for henne selv.

Må det være tillatt å pirke litt i denne ære og rettferdighet.

Legg merke til at det undervisningen gjaldt var: Menneskerettighetene.

Lærerinnen visste at piken

kom fra et nazistisk hjem. Man kan formelig se for seg lærerinnen koser seg i patriotisk velvære, og soler seg i de andre barnas beundring, når hun retter pekefingeren mot piken og ber henne fortelle om da England vant verdensherredømme på havet.

Man kan også forestille seg pikens følelser i situasjonen. Ingen vet bedre enn henne hva som er hensikten med oppfordringen. Ingen forstår situasjonen bedre enn henne. Hun kjenner sine klassevenninner (forhenværende venninner) nagle sine blikk i henne. Hun kommer fra et nazistisk hjem. Hun har lært på samme skole at hun skal hedre sin far og mor. De to er hennes faste holdepunkt i livet. Når dette holdepunkt svikter da er alt forvirring, kaos, for et barnesinn, alt svikter.

Hva kostet det dette barnesinn at hun måtte reise seg opp og stå der som den utstøtte? — Var det rart om hun ikke orket å fullføre tragedien selv om hun hadde lest leksen? Var ikke hennes eneste mulighet for å slippe noe av pinen, å si at hun ikke hadde lest leksen, og så heller ta anmerkningen eller hva det nå måtte resultere i? —

Piken regnet imidlertid feil hvis hun trodde hun skulle slippe så «billig», begeret var ennå ikke fullt. Fra kateteret kommer det som snertende piskeslag: *Dine foreldre er nazister, din mor er tysk, du er nazist!* —

(Ordenes emballasje er likegyldig.)

Hva rørte seg i barnesinnet da? —

Hvor bunnløs er fortvilelsen i barnesinnet når hun sitter gråtende igjen etter timens slutt, og avsverger sine foreldre, det kjæreste hun eier i verden, mens hun hulker fram at hun ikke er nazist? —

Menneskerettigheter. — Er det ukjent for denne lærerinne at *menneske* i ordet også inkluderer *barn*. Er det ukjent for henne at denne krigen ble gjennomkjempet og vunnet for å sikre menneskerettigheter, sikre mennesket mot vold og tortur, legemlig som åndelig, for å sikre den svake mot overgrep og urettferdighet fra den sterke? —

Hva innebærer det at et voksent menneske kaller et barn for nazist? (Ordrett: «selv om du har en annen politisk innstilling».) Det innebærer for det første at vedkommende «voksne» menneske ikke er åndelig voksent. For det annet innebærer denslags opptreden overfor det største samfunnet eier, barnet, en direkte fare for samfunnet. Hvis vedkommende er lærerinne, altså av samfunnet satt til å oppdra barn, som åndelig veileder, er faren desto større, og burde foranledige øyeblikkelig inngripen fra samfunnets side. —

Den angjeldende episode var intet annet enn et regelrett eksempel på sadisme. Den sadisme som altfor lenge har herjet i barneskolene og knekket så mange barnesinn. Den er altså ennå ikke feiet bort, men la det da være på tide at så skjer. Før det er gjort har vi ikke lov til å kalle vårt samfunn demokrati.

Harry Steen

BIBLIOTEKET

Mange av INO's medlemmer har fulgt oppfordringen om å sende inn materiale til vårt bibliotek. I sommer har vi mottatt store boksamlinger fra to medlemmer i Bærum og Sandefjord.

Biblioteket er en av grunnpilarene i INO's arbeide, og vi håper at flere sympatisører følger det gode eksempel sommerens to givere har vist. Selv om vi nu har en meget omfattende samling av litteratur fra og om okkupasjonstiden, er det meget som gjenstår, særlig når det gjelder tidsskrifter.

MEDLEMSTALLET

Høy gjennomsnittsalder blant medlemmene fører til et ganske stort frafall hvert år. I de siste par årene har vi ikke måttet å fornye medlemsmassen så sterkt som vi kunne ønske.

Medlemsskap er uten tvil den beste måten å bidra til fremme av vårt formål. Det er derfor viktig å melde seg inn i INO.

BESØK OSS

De fleste av medlemmene bor utenfor Oslo, og den eneste kontakt vihar med dem er gjennom medlemsbrev.

Alle medlemmer som fra tid til annen er i Oslo, er selvsagt hjertelig velkommen til å besøke oss på Enerhaugen. (Merk. kontortiden eller avtal annen tid over telefon.)

NYE PROSJEKTER

Årets store prosjekt er — som det fremgår annensteds i avisen — utgivelsen av en brosjyre om INO og vårt bibliotek.

Mange nye oppgaver ligger og venter: Englandsdokumentene inneholder meget «sprengstoff» som må utnyttes, og flere manuskripter venter på utgivelse.

De fleste av ideene til nye prosjekter kommer fra personer her på kontoret. Rundt om i landet sitter det sikkert mange medlemmer som har gjort seg tanker om prosjekter INO burde sette i gang. Vi er svært takknemlig for alle forslag, så hvorfor ikke sende oss noen ord om hva vi burde gjøre?

BOKTJENESTEN

Boktjenestens litteraturliste har etterhvert øket i omfang, og vi har nu et ganske godt utvalg. Nye tilbud kommer stadig fra forlagene, men vi hører gjerne fra medlemmer som mener vi bør ta inn i bøker til salg gjennom Boktjenesten.

WALTER FYRST:

«Min sti»

Forfatteren forteller levende og godt fra sin tid i **Fedrelandslaget, Nasjonal Samling og Arbeidstjenesten.**

Pris kr. 95,-.

Bestilles fra Boktjenesten, Boks 924 Sentrum, Oslo 1, postgiro 5 15 46 38, bankgiro 6063.05.01248. Portofritt ved forskudd, ellers kommer porto og oppkravsgebyr i tillegg.

LÆRER 65 år, passiv NS, enke, ønsker bekjentskap med tidligere NS-mann.

Bill. mrk. «Ut av ensomheten»

La ungdommen bygge landet

Herr redaktør!

Jeg så lederen i siste Folk og Land. Den var meget god, og godt skrevet, og selvfølgelig svært aktuell for arbeidsløysituasjonen. Blant mye annet den ja! Denne saken — A. T.-tanken i nåtid har jeg for ca. ett år siden luftet inngående med en kjent politiker, som ville ha tatt «komplekset» opp i Stortinget dersom han ikke «falt utenfor» ved siste valget. Det var med tanke på framføringen av Nordlandsbanen videre nordover, at all ungdom skulle få en anledning til å gjøre en samfunnstjeneste i minst et halvt år, for i det minste å få anledning til å komme i fysisk form gjennom det kroppsarbeide tjenesten ville/burde medføre. Og etter en slik innføring, kunne de skikkede for militærtjeneste «gå» den veien, de øvrige fortsette i A.T.-tjeneste, med også skolegang for den resterende gruppe. Denne såvel i praktisk som teoretisk lei, med formål å utdanne baser, teknikere og ingeniører. En slik gruppe ville bli en erstatning for det nåværende sivilforsvar, danne en fin samling av katastrofemannskaper på alle plan, for de ymse situasjoner. Ja, hva kunne man ikke lage ut av dette? Som kunne bli meningsfylt til siste stund. Dessuten ville man ha behov for utdanning av befal i framtidens A.T.-tjeneste, som jeg nok ville kalle for NORSK RIKSDUGNAD. A.T. (Arbeidstjeneste er vel fremdeles et belastet ord) og forveksles med den nasjonale arbeidsinnsats, utskrivning på tyskarbeid med videre. RIKSDUGNAD har klang i seg! Og smaker ikke av «Arbeidstjeneste»... Hvordan få gehør for tanken? Må vi ha den helt store økonomiske og sosialpolitiske nød først? Nå «sysselsetter» man ungdommen med å gå, umotiverte, på skoler, for å ha den plassert et steds. Det skal likesom være et tilbud, som ikke likevel alltid bærer frukter. Ikke gode nok i tidens krav. Håndens folk må få muligheter på linje med åndens. Med dagens trend i utdannelsektoren synes jeg det blir lagt opp til dovenskap og stornøgdhet. Det «ek'ke fint» å ta et håndens arbeid når man har gjennomgått bl.a. Den videregående skole, som gir de unge en falsk følelse av å vite alt som det er verd å vite i denne verden! Så enkelt er det dog ikke...

Vel, — Hva kan man gjøre? For å få til noe, må man nok «ha med seg» noen mere kjente kvinner og menn fra det gode borgerskap, som «teller» i dagens samfunn. Hvor finnes de? Og hvem skal man «hogge kloa i»? Tenke seg til om Folk og Land-lederen hadde stått i Aftenposten!! Ordrett!

A.T. interessert

En tidligere A.T.-leder har sendt oss denne reportasjen fra AFTENPOSTEN 22.6. 1940. Den viser at allerede et par måneder etter invasjonen i Norge meldte norsk ungdom seg til A.T.-innsats for å bygge landet. Av navnene i reportasjen fremgår det at folk fra alle politiske grupper lot seg begeistre av Arbeidstjenesten, og det undrer oss at ikke noe politisk parti har satt A.T. øverst på sitt program.

— — —
Under spadens merke vi marsjerer.
Vi er spadens glade kavalerer.
Under sang og med glede vi rydder Norges jord,
— vi vil bruke vår neve til beste for vår bror.
Vi vil varsle fellesskapets framtid,
vekke arbeidsgleden i vår samtid.
Bringe bygutt, bonde til å rydde jorden hånd i hånd.
Det er Norges nye arbeidsånd.

120 unge gutter kommer marsjerende nedover bakkene mot Maagård, på østsiden av Vormen mellom Vormsund og Minnesund. Med nakne overkropper, brunstekte av sommersonne, spade eller øks på skulderen, går de syngende ned mot telteiren som ligger i praktfulle omgivelser på et platå ut mot elven. 20-30 skinnende hvite 6-manns telt ligger rundt en åpen slette omkranset av løvskog, nedenfor blinker elven i solskinnet, på begge sider er det velstelte gårder med frodig grønn aker og eng. Landskapet er innrammet av grønn granskog og ute i nordvest ruver Skreia-fjellet mot blå himmel.

Klokken er 15 middag, og dagens arbeide er endt. 120 glinsende kropper går på hodet i elven, skyller svetten av seg og stiller så opp til middagen, som serveres ved lange bord inne i en luftig spisebrakke. Kosten er enkel, men kraftig og nærende. I dag er det tomatsuppe med makaroni, skinke og poteter.

Tante Bolla steller med maten. Hennes borgerlige navn er fru Ytteborg-Tobiesen, men det er det få av guttene som vet. Her heter hun tante Bolla, og intet annet. Hun er bokstavelig talt guttenes forsyn, og hun kan sine ting.

Guttenes appetitt er upåklagelig sier hun. Vi bruker 75 kilosbrød pr. dag, 7 kg smør, 30 kg poteter og lager ca. 150 liter middagsmat. Frokosten, som serveres kl. 7.15, består av havresuppe med nysilet melk, kaffe, brød, marmelade og gjetost. Kl. 8 drar guttene ut på arbeide, og da har de med seg ialt 400 smørbrød, og 1/2 liter nysilet melk

(Forts. side 7)

Sovjetiske massedrap i Ukraina

Av TRULS EIER

De alliertes krigsforbrytelser under annen verdenskrig skal skjules, og etter de ansvarliges mening helst glemmes. Helt siden 1945 har presse og forskere undertrykket sannheten om de mange overgrep mot sivilbefolkningen som f.eks. Sovjet begikk like før, under og etter krigen. Da sommerens fredsmarsj til Moskva bragte myrderiene i Katyn-skogen inn i nyhetsbildet, var det første gang på mange år at denne grusomme udåd ble ofret spalteplass. Av hensynet til sin tidligere allierte har Storbritannia og USA gjort alt for at forbrytelsene skal glemmes.

Minst like hårdt som polske eksilgrupper har arbeidet for å få frem den fulle sannhet om Katyn-massakrene, har en liten gruppe eksil-ukrainere kjempet for å bringe Stalins brutale slakt av over 9000 sivile ukrainere inn i nyhetsbildet.

I en liten bok med titelen «The Crime of Moscow in Vynnytsia» presenterer ungdomsavdelingen av den ukrainske foreningen i De forente stater et skremmende vidnesbyrd om Stalins folkemord i den ukrainske byen Vynnytsia.

I 1943 oppdaget tyske okkupasjonsstyrker i Ukraina en rekke massegraver i nærheten av Vynnytsia. Da en internasjonal undersøkelseskommissjon undersøkte gravene, fant de likene av 9439 ukrainere og polakker, alle bakbundet og henrettet ved nakkeskudd. Mange av likene viste tegn på tortur, og enkelte var tydeligvis levende begravet.

Omfattende undersøkelser og intervjuer med lokalbefolkningen gav entydig bevis på at drapene var begått av det sovjetiske hemmelige politi i perioden 1937—1939. Ofrene ble plukket tilfeldig ut i distriktets landsbyer,

mange var hverken motstandere av Stalin eller farlige for Stalins herredømme, hensikten med massakren var tydelig å skape frykt og underkastelse for Stalin-regimet blant ukrainerne.

Boken inneholder en rekke øyenvitnerapporter, og 12 sider bilder gir et skremmende inntrykk av NKVD's brutale slakt. Forordet av den amerikanske historikeren dr. Lewis Brandon ved Institute for Historical Review er et mønster i objektivitet og redelighet. Anbefales for alle tilhengere av redelig historieframstilling.

The Crime of Moscow i Vynnytsia.

Heftet og illustrert, pris kr. 45,-.

(Boken bestilles fra A. Nørberg, Boks 3044 Elisenberg, Oslo 2.)

Fra Kaukasus til Leningrad

ARGENTINSK GENERAL SKRIVER HISTORIE

Boken som her presenteres, er på 232 A4-sider, fordelt på 3 bind. Den er skrevet på dansk og utkommer på forlaget ZAC i Danmark, det samme forlaget som utgav boken TSJERKASSY av den norske ambulansesjeføreren Ben Esper.

For ordens skyld gjengir jeg utgiverens forord: «Denne bog har haft en, for dansk militærhistorie, usædvanlig skæbne. Den er skrevet af daværende oberstløjtnant (nuværende general) A. Marini som en lærebog for det argentinske krigsakademis ældste klasse om samarbejdet mellem panser og fodfolk i mindre led.

Imidlertid bygger bogen over en dansk officers erindringer fra den periode, hvor vedkommende, der idag bor i Argentina, gjorde tjeneste i 5. SS division Viking. Forlaget har valgt at medtage forfatterens prolog/forord idet vi har skønnet, at det ikke er uden interesse for en dansk læser at se hvorledes dansk historie bliver oppfattet og benyttet i lærebøger fjernt fra Danmark.

Under oversetelsen fra spansk er enkelte mindre feil rettet, efter aftale med forfatteren, og enkelte noter af mer generell natur, som ville være en dansk læser bekendt, er udeladt. På de tilhørende kort er signaturene ændret fra de argentinske til danske.

General Marini har indrammet den danske officers personlige beretning med krigens store linjer, således som de var kendt i 1957.

De enkelte operationer er beskrevet ud fra det eksisterende

kildemateriale. Det er dog i et par tilfælde tilføjet supplerende kildemateriale, som det af undersøgelsesmæssige grunde ikke måtte savnes i fremstillingen.»

Såvidt utgiverens forord. Boken er lettlest, også for norske. Den er meget detaljrik, men likevel i høyeste grad oversiktlig, full av dramatisk og med en mengde anekdoter. Den er delt, som sagt, i 3 bind.

Første bind inneholder, foruten forfatterens forord, en oversikt over krigsutviklingen frem til krigsutbruddet mellom Tyskland og Sovjetunionen. Hans teorier om grunnen til dette avgjørende felttoget kan nok diskuteres; nyere forskning gir et langt mer nyansert bilde av bakgrunnen enn det her kommer til uttrykk, men dette er ikke det vesentlige ved denne boken.

Det vesentlige, ikke minst for norske lesere, er skildringene av hva som virkelig hendte. De tidligere frontkjempere vil finne seg igjen, ofte helt ned til de enkelte lag, tropper og kompanier. Militære vil finne et vell av studiemateriale. De omfatter såvel taktiske som strategiske emner; planer, kampbetingelser, geografiske, såvel som menneskelige problemer og tekniske vansker og løsninger.

Første bind går, etter endel bakgrunnsstoff, inn i kampene hvor den danske offiseren åpenbart har vært med mot partisaner i rammen av 1. SS-Brigade (mot.) Derefter dukker han opp ved divisjon Viking og følger her denne fra Dnjepropetrovsk til vinterstillingen ved Mius og frem til våren 1942.

I annet bind behandler han Kaukasusfelttoget og vi kjenner oss igjen, fra stormen på Rostov til slaget ved Malgobek.

Tredje bind behandler så det III. (germ.) panserarmekorps, dets oppstilling innsats og undergang og frontkjempene fra pansergrenaderregiment «Norge» vil nok nikke gjenkjennende.

Skal jeg først være pirkete, vil jeg kunne fremheve enkelte detaljer og opplysninger som åpenbart ikke stemmer. F.eks. at det var divisjon Viking som dannet det første brohodet i Dnjepropetrovsk. Det var det i virkeligheten den 13. panserdivisjon som klarte.

At de første enheter av Waffen-SS som kom til krigsinnsats, besto av fanatiske partimedlemmer, er en annen myte. Eller at Waffen-SS skulle være bedre utrustet og bevæpnet enn tilsvarende hær-enheter, er en tredje.

Men når det gjelder beretningene om hva som virkelig skjedde, har jeg, ved hjelp av min egen førte dagbok, kunnet kontrollere ganske godt. Konklusjon: Det var slik, det hendte slik! I alle fall når det gjelder divisjon Viking frem til og med Kaukasus.

Uten at det er tilsiktet, men nettopp i sin saklighet, er boken blitt et heltepos til våre falne kamerater, til dem vi kan takke for at vi ennå lever.

Et par faktiske opplysninger: Et lag kalles, som på tysk, en gruppe. Det danske ordet DELING står for tropp (Zug.) En artilleriavdeling (Abteilung) =

(Forts. side 7)

MØRKETID ER LESETID — FØLG MED I BOKTJENESTEN

LARS BORGERSRUD:

«Undgå å irritere fienden»

Av ARNFINN VIK

Anmeldelsen av Lars Borgersruds bok: «Unngå å irritere fienden», er skrevet av Arnfinn Vik.

Han har en bakgrunn som gjør ham kompetent for oppgaven. Vi kjenner ham alle fra TV-serien «I Solkorsets tegn», der han gjorde seg bemerket ved staut og sindig opptreden, og sine rolige og klare svar.

Arnfinn Vik ble utdannet ved Befalskolen for hærens artilleri, feltartillerilinjen 1939-40, og deltok i felttoget april 1940 fra Oslo til Eidsvoll, Østerdalen, Rendalen, Kvikne, Opdal, Surnadalen, og ble tatt til fange på Møre, hvorfra han sammen med enkelte andre prøvde å komme seg nordover for å sloss videre.

Sommeren og høsten 1940 gjorde han forsøk på aktivt motstandsarbeide. For Vik var hele tiden Norges frihet og selvstendighet det høyeste mål. Det var også grunnen til at han senere meldte seg til innsats på Østfronten.

Det er en gammel erfaring at heksejakt som savner sidestykke sannheten seirer til slutt. Vi er i norsk historie, har man funnet ofre nok til ren fråsing. Lars Borgersruds bok, «Undgå å irritere fienden», har bragt oss et godt stykke på veg. Anmeldelser hittil, bl.a. oblt. N. Borchgrevink og oblt. Anton Olstad i Morgenbladet 6. og 27. mars, viser oss de gamle kjente standpunkter vedrørende ansvarsforhold og skyld.

Er det politikerne/regjeringen Nygaardsvold eller offiserene/forsvaret som har hovedskylden for misæren? Eller er det som Borgersrud flere steder insinuerer, NS og deres angivelige 5. kolonne, Quisling og hans drabanter, som skal belastes?

Brodne kar har vi hatt og har vi overalt, ikke minst synlige hos dem som stakk hodene fram. Utsatt for en granskning og en

side.

Ifølge Blindheim («Frontkjemperbevegelsen i Norge») prosentvis langt flere enn gjennomsnittet av den norske befolkning forøvrig.

Flere av dem utmerket seg ved forskjellige anledninger på tross av den belastning det sikkert var for dem dengang som mer eller mindre registrerte hird- og NS-medlemmer.

På forskjellige måter er deres handlinger dengang fortiet og sogar svertet til fordel for andre som kan ha fått æren.

Ta f.eks. den i boken flere ganger nevnte oberst Hjort. På tross av belastningen ved å bli utnevnt til forsvarsminister i Quislings 9. april-ministerium, og på tross av general Ruges kommissær Strugstad, holdt han en klar linje, fortrinnsvis aktivt forsvar, når og så lenge det var mulig under de rådende forhold. «Man tager hvad man haver», mere kan man neppe bruke eller forlange.

Et sulteforet officerskorps, et nærmest forsvarsvillig folk, og landets toppledelse på vill flukt, alt uten klare ordre om kamp til siste mann.

Og hvem tillater seg å klandre? De få som undtakelsesvis, men uten nølen, kjempet videre på den ene eller den andre front, med håpet om en fremtidig selvstendig og frigjort nasjon? Nei, først og fremst spekkhuggerne, de som gled unna på siden, som berget liv og lemmer i tyskernes og Quislings nærmest fredsadministrerte Norge, og som ventet til avgjørelsen syntes klar, før de

(Forts. side 7)

Nytt på bokfronten

Paul Carell:

UNTERNEHMEN BARBAROSSA. DER MARSCH NACH RUSSLAND.

«— Vi kjenner idag ingen bøker som på en så redelig og objektiv måte skildrer Øst-felttoget og lar både den tyske og sovjetiske siden komme frem» — Die Welt.

Boken er innbundet, på 574 sider, rikt illustrert, kr. 130,—.

Fraenkel/Manvell:

CANARIS. VERSCHWÖRUNG UND VERRAT IM 3. RENCH.

Dette er boken om en av de viktigste og mest omstridte menn i den tyske kretsen som arbeidet for å fjerne Hitler.

Innb., 280 sider, kr. 90,—.

David Irving:

HITLERS WEG ZUM KRIEG.

Hitlers Innen- und Europa-Politik in den sechs Jahren bis zum Ausbruch des Zweiten Weltkrieges. — Den engelske historikeren David Irving har markert seg som en av de fremste kritikere av den «offisielle» historieskrivning. Nok en gang presenterer han en fengslende skrevet og godt dokumentert bok kr. 130,—.

Jeg bestiller:

Navn:

Adresse:

Bestillingen sendes A. Norberg, Postboks 3044 Elisenberg, Oslo 2. Ved forskuddsbetaling til postgiro 234 13 52 skjer forsendelsen portofritt. Ellers kommer porto og oppkravsgebyr i tillegg.

Hvem har Rosenbergs
DET 20. ÅRHUNDRETS MYTER
å selge meg?

Betaler etter forlangende. Skriv til Svein Åge Johnsen,
Gulstad, 8490 Melbu.

MANEDENS
«PERNILLE»:

Nærmere barbariet

Jeg ga et brageløfte i siste nummer av «Folk og Land» at jeg i dette skulle gå nærmere inn på den engelske jurist F.J.P. Veales bok «Advance to Barbarism». Under annen gangs gjennomlesning ble jeg grepet av fortvilelse, at han skriver for blinde øyne og at jeg også gjør det. For «Advance to Barbarism» er et rop til de forstokkete, og så vidt jeg kan forstå har mesteparten av den vestlige verden vært forstokket siden den annen verdenskrig riktig kom i gang.

«Ingen tør i dagens Iran gi uttrykk for andre meninger enn Khomeinis» skrev en Oslo-avis i midten av februar, men heller ikke tør en fortsatt i dagens Norge gi uttrykk for andre meninger i den såkalte frie presse enn dem de hadde, som andre vant krigen for i 1945, påstår jeg.

Riktignok skriver oberstløytnant Eystein Fjærli i en artikkel i «Morgenbladet» 28.8., «Reaksjonen mot

Israel, er den berettiget?» at det «kunne være interessant å diskutere krigen (Israels angrep) ut fra et rent moralsk syn», men at «plasshensyn forbyr det», og «Under annen verdenskrig drev begge (alle) parter ren terror-bombing mot sivile, de allierte var verst».

Jeg forsøker å famle meg framover. Det er første gang jeg skal forsøke å gi mine inntrykk av en bok skriftlig, og inntrykkene er så overveldende. Men det som boken dreier seg om er dette:

Europas innbyrdes kriger hadde utviklet seg dit hen at det var en krig mellom tropper uten at det ble krummet hår på sivilisters hoder, men at den annen verdenskrig i første rekke var en nedkjempelse av den sivile befolkning. Ennvidere at benyttede midler var de samme fra begge sider i verdenskrig nr. 2, og at hvis noen skulle være stilt for domstol, så begge parter. Ikke at den tapende part skulle dømmes og henrettes

av den seirende part.

Eller som Veale skriver i innledningen: Dette er ikke noe forsvaret av hva tyskerne og deres allierte gjorde, men en påvisning av at vestmaktene og Sovjet ikke var bedre på noe sett, og at grusomhetene mot befolkningen i landene som var beseiret fortsatte mens seierherrene satt til doms over deres ledere i Nürnberg, for så å henge dem. Noe lignende har ikke funnet sted siden romernes «ve victis — prinsipp», la deg ikke beseire, hevder Veale.

Og som fasit av dette: hva vil en part i en framtidig storkrig gripe til, for ikke å bli taper, vel vitende at den presedens som ble skapt i Nürnberg er identisk med løkken om halsen på den tapende, som krigsforbryter. Jeg anbefaler alle å lese boken, data finnes under.

Avbildningen, gjengitt i boken og hentet fra «New York Daily News», som boken epilog, skulle

forøvrig være illustrerende nok. «Det er forbrytersk å tape en krig.»

Og det var vel det NS-folk i den annen parts øyne gikk bort og gjorde, selv om jeg kan se lite aksemaktidentifikasjon i deres handlinger. Og som Nürnbergdomstolen, så Eidsivating lagmannsrett og alle de andre lagmanns- og herredsretter, og på toppen Høyesterett, hvor leder for Hjemmefronten stadfestet andre «seierherrers» dødsdom over «taper og landsforræder» Vidkun Quisling, og gjorde et hvert medlemskap i det parti han var leder for straffeskyldig.

Eystein Fjærli artikkel i «Morgenbladet» (sikkert ovenfor) bekrefter Veale. Koreakrigen (såvidt det jeg har lest om den lenge etter den var over.) Vietnamkrigen og den tiltagende vold mot uskyldige verden over bekrefter ham. Vi er nærmere barbariet.

En medsøster går bort og tar livet av mannen, og frikjennes.

Hun måtte da ha kunnet flytte fra han. Den jeg flyttet fra var heller ikke noe gudsord. Jeg dømmer henne ikke, jeg er ingen domstol, og fulgte saken bare i avisene. Men er det ikke igjen noe av dette at bare den ene part svertes tilstrekkelig, har den annen part lov til alt? NS-folks misgjerninger skrives fortsatt ut fra alle kanter. Var det dem som senket Tinnsjøfergen med mange uskyldige nordmenn ombord? Var det dem som drev sabotasje som uvergerlig måtte føre til represaliedrap fra en nådeløs rikskommissær? Var det? Jeg nevner bare noe av det som for alltid skal være glemt, mens Quislings ulykkelige bekeftelse av en dødsdom stadig trekkes fram.

Nærmere barbariet.

Pernille

F. J. P. Veale:

«ADVANCE TO BARBARISM»
C. C. Nelson Publishing Company
Appleton, Wisconsin, 1953

Normann Brite:

Etteratte jæi blæi omvent, kan jæi ikke længere finne mæi i å bu i Landsvik. Jæi har døffor døpt om stede te Lands End. De ær et gått navn, og så langt vest går lanne vårt nå. Grannabarbakkekneiken var åsså tongvint og umuli å uttale på engelsk. Som så mange store statsmenn og politikkerær har jæi døffor bestemt mæi for å forandre navn og få de mæir tidsmessi. Fra nå a hetter jæi døffor Normann Brite, som ær et gått og framtidstrettæ navn.

De ær veldi vikti atte våre allierte me ikke for lange mellomrom fører krigær, så di kan få prøve nye våben i praksis. De ær noe som åsså vi kan gjørræ oss nytte a. Unner Falklands-krigen hørte vi atte di franske raketene som argentinaræne brukte var veldi effektive. Dem skulle vi gjærne hatt. Men fransmennæne er nå ikke våre allierte

da, for den domme de Gaule melte sæi ut a Nato. Men nå leser jæi atte dei ængelske raketene ska værræ veldi fine, og nå kan vi få kjøpt dem. Da kan vi slå to fluer i et smekk. For de første får vi goe våpen, og dørnest hjælper vi ængelsmennæne me å finansiere krigen. Vi sparte jo våre soldaters liv, og de ville værræ hæilt urimeli om ængelsmennæne skulle bære hæile tape alæine.

I Midtøsten har våre andre allierte, amerikanaræne, Israel te å slås for sæi og å prøve både gamle og nye våben. De ær veldi vikti å få prøvd dem som åsså vi kan få bruk for. Men Reagan reagerte krafti og blæi veldi sinnæ på Begin da han brukte di våbeæne som bare skulle brukæs i forsvar. Begin svartte atte han ikke bøydte sæi for andre enn Vårherre, og da la Reagan ne veto i Sikkerhetsråde da de for-

dømte Israels krigføring i Libanon. Han så jo åssen de jikk me Nixon i Watergate. Han hakke vært cowboy for ingenting.

Når de jeller Israel håller jæi mæi på sikker grunn. Jæi leser Bibelen, og de ræiner jæi me atte åsså Kåre Kristiansen og Haugstvedt gjør når de forsvarer Israel. Jæi håller på min barnelærdom og i 1. Mosebok 15,18 står de: Paa denne Dag sluttede Herren en Pakt med Abraham og sagde: «Din Avkom giver jeg dette Land fra Ægyptens store Flod indtil den store Flod Frat.» Ja, de ær fra Nilen te Euftrat. I 2. Mosebok 23,21 står de: Og jeg vil sætte dit Landemærke fra det røde Hav indtil Filisternes Hav (Middelhavet) og fra Ørkenen indtil Floden Frat (Euftrat). Thi jeg vil give Landets Indbyggere i eders haand, og du skal uddrive dem fra dit Aasyn. I. 5. Mosebok 11,24 står de:

Hvert sted eders Fodsaale træder paa, skal høre eder til, fra Ørkenen og Libanon, fra Floden Frat og indtil det vestlige Hav skal eders Land være. I 1. Mosebok 15,19-21 står de om landets inbyggerær: Keniterne og Kenisiterne og Kadmoniterne og Heteriterne og Ferisiterne og Refaiterne og Amoriterne og kananiterne og Girgasiterne og Jebusiterne. De står ræktignok ikke noe om Palestineræne, men de kommer a atte det bare ær de nye navne på innbyggeræne. Dæn som vi vetæ åssen de ska gå me dem, kan bare lesæ i Josvas Bok, og de ræiner jæi me atte både Kristiansen og Haugstvedt har gjort, for di leser vel ikke bare evangeliene og epistelen som de prekæs etter.

Nå har vi besluttæ oss for å bejynne å utvinne metaller på havbånn her i det som før hette Landsvika. Men storbonden på

Usa på den andre sia a vika vil ikke ha me småbrukeræne her omkring, så jæi har alliert mæi me ham for å bli me på det. De kan bli møe rart å finne dær. Tyskeræne lå nå å rotæ dær unner heile krigen, og de ær ikke så gått å vetæ å di etterlot sæi. Og så var de ho Lovisa, tenestejenta på en a gårdæne som for mange år siden var så rund og som pludseli blæi så hæilt slank. Da snakka kvinnfólka sæi imællom atte ho hadde drukna ongen sin i vika. Kanskje vi kan få oppklart de åsså nå. Men de ær så længe siden atte ho ikke kan straffæs for de nå. De ær foreldæ. Det var jo ingen krigsforbrytelse da, veit du, som aldri blir foreldæ.

Lands End 17/8 1982
Normann Brite

Skal «Folk og Land» endre kurs?

KOMMENTARER TIL INNLEGGET FRA «EN SOM VENTER PÅ EN KURSENDRING»! (NR. 7 - 1982)

«En som venter på en kursendring»

i nr. 7, skriv mykje som ein utan vidare kan seie seg enig i. Først og fremst vil eg då understreke desse linene:

«Det er viktig at «Folk og Land» er med på å spre sann informasjon om viktige historiske hendelser, men skal man få ungdommen i tale, bør dagens samfunn og verdenssituasjonen under lupen.»

Innsendaren gir her uttrykk for nett same tanken som også underskrevne tidlegare har gitt uttrykk for, t.d. i novembernummeret i fjor der eg stiller spørsmålet: «Folk og Land», kor går du?» Eg prøvde der å peike på den umulege dobbeltrolle som bladet må spela, dersom det skal fortsette å vera organ og melingsblad («menighetsblad») for INO, og på same tid prøve på å bli eit tidsaktuelt, vake og aktivt politisk debattorgan. Det er to oppgåver som eg meiner det vil vera umuleg å kombinere. Så lenge INO er den reelle eigar av bladet, kan det ikkje koma over «hallelujastadiet» fordi det vil vera bunde av INO sin formålsparagraf. Derfor meiner eg at ein av to vegar må veljast. Anten må bladet avgrense seg til berre å vera eit historisk skrift i INO's regi, eller så må INO la eigaretten gå over til eit privat aksjeselskap eller interessentskap. I siste tilfelle måtte då INO anten, som Melsom foreslo, gi ut eit

eige historisk tidsskrift, eller instituttet kunde etter avtale få ein eigen teig i bladet for publikasjon av viktig historisk stoff.

Men innsendaren skriv også somt som eg ikkje utan vidare er villig til å vera med på. Kven meiner han t.d. når han brukar det upresise uttrykket «nynazistiske fusentaster?» Er det Tore Blomquists «Vigilante», Espen Lunds «Germanske arme», eller Erik Blüchers «Nasjonalt Folkeparti?» Dei to førstnemnte svarer kanskje til karakteristikken, sistnemnte slett ikkje. At ein partileiar eller ein bladstyrar av og til kan gjera ein bommert, eit taktisk og psykologisk missgrep, det er då berre menneskeleg, og ikkje noko som han/ho skal lysast i bann for. Elles, dersom innsendaren (og underskrevne!) får oppfylt sine ønsker om ei tidsaktuell avis, som legg «dagens samfunn og verdenssituasjonen under lupen», så vil også «Folk og Land» straks bli stempla som «nynazistisk». Når bladet i dag stort sett får vera i fred for spark frå boulevardpressen, så er det rett og slett fordi det er så «tannløst» (inns. utt.) og ufarleg.

No meiner eg ikkje at Folk og Land utan vidare redaksjonelt skal gå inn for Nasjonalt Folkeparti. Sjølv er eg ikkje medlem, verken av NF eller noko anna politisk gruppe. Men partiet er

uttrykk for eitt av dei nasjonale straumdrag i tida, og det som etter mi meining ligg nærast opp til Quislings NS. Andre grupper, som t.d. Brochmanns samfundsrørse og Vera Grønlands Frie Folkevalde, er og blant dem som ikkje kjem til orde i dei «demokratiske» og å så «tolerante» massemedia. Slike burde derfor også ha sitt naturlege talerøyr i eit fritt og uavhengig «Folk og Land».

Når innsendaren karakteriserer to namngitte professorar som «utvekster», og samanlikner dem med «hoffnarrene» som «skriver på oppdrag», så får det stå for hans rekning. Om noko kan kallast «overreageringer», så må det vel vera slikt. Vi lyt då tru at professorane sjølve meiner det dei seier og skriv, om det enn kan sjå nokså gåtefullt ut for oss andre!

Ein annan ting er det, at dei begge, sjølv umedvitne, er produsenter av ei forløyen tid.

Oldersletten, Nesna 27/8-82
Trygve Engen

Kamp også utad

Herr redaktør!

FOLK OG LAND må bære vår kamp også utad. Den har både rett og plikt til å si sin mening om dagens brennende spørsmål, og må ikke bare synges sin enstonige sang ved klage-muren.

D. fra Fana

STØ KURS

Redaktør Haugerud!

En innsender i nr. 7 søker å få FOLK OG LAND til å endre kurs. Jeg tror flesteparten er fornøyd med avisen slik den er i dag, allsidig og velredigert.

Det er naturligvis umulig å forme avisen nøyaktig slik de enkelte lesere kunne tenke seg den. Grunnen er at vi alle sammen tenker forskjellig. Og godt er det. Vi er jo individualister, og de som måtte ha tilhørt NS er faktisk mere individualister enn andre folk. Det betyr igjen at man har vanskeligere for å samles om noe, vanskeligere for å være absolutt enige om alt.

Dixi, Oslo 1

Til helvede

Uansett kursendring.

Avisen vil gå til helvede, den veg Quisling gikk, og som resten av NS-faenskapet vil gå. Måtte dere ta med dere Kåre Willoch og fremskrittshagen, og gjerne også Kåre Kristiansen. Dere er alle av samme ulla.

En fra Nesbru

Felles skjebne

En for meg ukjent artikkelforfatter gir sandelig oss NS-folk noget av en utfordring ved sine spørsmål i forrige nummer av

Folk og Land. Her kommer det jeg vil svare på.

«Holder NS-folk sammen bare på grunn av felles skjebne ved lidelser og forfølgelser, gjennom mer enn 35 års «fredstid»?

Det var jo et ærlig spørsmål som fortjener et ærlig og sant svar.

(1.) Det som vel i dypeste grunn vil holde oss sammen for alltid i historisk tid, er vel dette: *Vår takknemlighet overfor Vidkun Quisling*, fordi han i sin tid som forsvarsminister i Bondepartiet i 1930-årene, på Stortinget avslørte at det var sterke krefter igang som arbeidet for at Norge skulle komme inn under Sovjet. Dette ble for alltid stående uimotsagt.

(2.) Vi ser det også som en felles livsoppgave i ord, tale og skrift å bevise og å overbevise det norske folk om at *hverken han eller nogen av oss, nogen-sinde optrådte som landsforrædere* av vårt fedreland.

(3.) *Vi sørger også* over at dødsstraff ble innført, slik at også uskyldige mennesker, som vår Fører måtte miste livet.

Denne sorg gjelder bekymringen for hele det norske folks fremtidige skjebne, siden det er belastet med en slik skyld.

(4.) Idag sitter vi på en arena og skuer ut over verden som befinner seg i et kaos. Med vemod følger vi i disse dager bevegelsen Solidaritet i Polen i dens håpløse kamp for frihet. Dette kunne også en gang ha blitt det norske folks skjebne. Med hensyn til artikkelforfatteren (Forts. side 8)

Allierte myrdet . . .

(Forts. fra side 1)

mest til fots — ikke få av dem ble forresten *voldtatt* av «befri-erne». De fikk også beskjed om at mennene skulle bli sendt til rekreasjon til Krim og ville så bli sendt hjem når de ble friske.

De «befridde» jødiske fangene ble stengt inne sammen, i ku-vogner, — akkurat som under tyskerne, men de brydde seg ikke om det, de skulle jo snart bli fri og friske. Feilen var bare at toget ikke stoppet ved Krim, det stoppet ikke før Sibir. Det finnes sikkert mange steder i Sibir hvor en kunne samle styrke og bli frisk — selv om sanatoriene i Sibir ikke er verdensberømte — men den innretningen hvor fangene — ble innkvartert i, lignet mistenkelig snarere de leirene de nettopp ble befridd fra, enn sanatorier.

Brakkene så ut omtrent som de i Auschwitz, kosten var ikke stort bedre, der var piggrådgerder og vaktårn, det var bare en ting som manglet: krematoriene. *Her fikk de endelig lov til å dø av sult, utmattelse, eller fryse ihjel.*

En kan med rette spørre hvor jeg har disse uhyrlige påstander fra — for uhyrlige er de, det er jeg villig til å innrømme. Jeg selv har aldri vært i Sibir. Men i de forskjellige flyktningeleirene i 1946—47 møtte jeg en del som greide å komme tilbake derfra. De var ikke så villige til å snakke om sine opplevelser og bare efter at vi hadde kjent hverandre i noen måneder. Det siste vidnet fra disse leire møtte jeg uventet for noen år siden. Han var sønn av vår familielege fra før krigen, og selv lege.

Han opplevde et opphold på 10 år i Stalins rekreasjonsinstitutt. Som lege hadde han selvfølgelig bedre odds enn de fleste andre og ca ett år etter Stalins død fikk han lov til å reise hjem. Han ser minst 10 år eldre ut enn han i virkeligheten er, men han er i live og forholdsvis fri, — han bor i et jernteppeland.

Jeg selv ble «befridd» av Den røde armé, dvs. jeg rømte fra tyskerne på et strategisk tidspunkt. Dagen etter møtte jeg russerne som var på fremmarsj. Jeg bar stolt den gule stjernen som nazistene utstyrt meg med, mens jeg passerte de russiske troppe-ne, iallfall den første halvtimen.

Så lang tid tok det meg å bli klar over at jeg hadde kommet fra asken til ilden. Men jeg oppdaget også til min lettelse at vel to års opphold i forskjellige nazist-leire gir en alle muligheter til å overleve selv en russisk befrielse. Så etter ett års forgjeves venting på mine foreldre, som var i Auschwitz, og ett år i flyktningeleire, havnet jeg ved et lykketreff i Norge.

**Averter i
«Folk og Land»**

Knut Hamsuns «utilregnelige» år . . .

(Forts. fra side 1)

hjerneorganisk svekket under krigen ikke er blitt godtatt på bred front, som den eneste anledning til å få ham rehabilitert».

I løpet av noen måneder så vi med spenning frem til hvilken utvei man ville velge for å få Hamsun «rehabilitert», (og dermed Langfeldt, — glem ikke det!) berge ham for landet, for litteraturen og for alle de «gode» nordmenn som i 1945 brente hans bøker. Hvorledes ville våre jurister og psykiatere behandle denne selsomt groteske og delikate oppgave, så det hele kunne aksepteres av våre litterære autoriteter og bringe sløyfer og bånd til jubileet?

Ville familien Hamsun veksle seg til en slik rehabilitering av dikteren mot å få hans siste bok påstemplet f.eks. «De utilregnelige år?» Nei, det var ingen grunn til å tro noe slikt. Derfor ventet nu hele nasjonen spent på hvordan man med kultur og raffinement ville løse oppgaven. Mens hele den litterære verden ville hylde Knut Hamsuns minne, ville den samme verden stille seg helt uforstående hvis jubileet ble tåkelagt i Norge. Dette turde man selvsagt ikke risikere. Så meget mer som forlaget ville sende ut en jubileumsutgave av dikterens verker og våre litteratur-kritikere allerede var i ferd med å polere sine superlativer.

— Hele denne saken hadde også en annen side: Hva med de mange andre i samme aldersklasse som Hamsun, skrøpelige av legem, men friske i ånden, som også gikk inn i Nasjonal

Samling? Også disse måtte jo da rehabiliteres. Dersom nemlig en mann som Hamsun altså var hjernesvekket, da måtte jo disse andre vanlige dødelige være helt åreforkalket . . . Forhåpentlig ville professor Langfeldt også tenke litt på disse? Eller gjaldt hans omsorg utelukkende *forfatteren* Hamsun, ikke mennesket? Og derfor heller ikke mennesker i samme kategori?

Akk, alle disse ubesvarte spørsmål!

— — —
Vi vet hvordan det gikk med Hamsun's 100 års jubileum.

Det hele ble som en enestående og skamløs reklamekampanje for det diktende Norge, — ikke noe mere.

De mange spørsmål står fortsatt ubesvart.

Og en hel litterær verden smiler fortsatt når navnet *Gabriel Langfeldt* nevnes.

P.S. Benytt Boktjenestens spesialtilbud. Se side 8!

Fra Kaukasus . . .

(Forts. fra side 4)

artilleribataljon. Dette for å lette lesningen for norske fagmilitære. Hermed er boken anbefalt på det beste. OKB

FRA KAUKASUS TIL LENINGRAD bind I, II og III v/General A. Marini, Argentina Forlaget ZAC. Pris kr. 225,-. (Bestilles fra Folk og Lands Boktjeneste, se side 8.)

La ungdommen . . .

(Forts. fra side 4)

hver. Dette settes tillivs kl. 11 og 12, da er det spisepause. Så arbeides det igjen fra kl. 12 til kl. 15.

Hvad gjør så guttene her oppe? De bygger en ny vei fra Tønsaker i Eidsvoll til Langset i nærheten av Minnesund, på østsiden av Vorma. Her går fra før en gammel bygdevei, som imidlertid på det nærmeste er ubrukelig, og distriktets folk har arbeidet i mange år for å få veien omlagt. Det var i sin tid avsatt 100 000 kroner av statsmidler til utbedring av veien. Nu blir veien imidlertid helt omlagt, og inngår som et ledd i riksveien over Vormsund-Hamar. Strekningen som omlegges er 10-11 km. Veien blir 6 meter bred og bygges foreløpig som grusvei. Hele anlegget blir sannsynligvis ferdig neste år en gang.

Terrenget består for en stor del av fjellknauser, og det blir adskillig minneringsarbeide, som skal gjøres til vinteren. Det guttene nu gjør er bl.a. å rydde en 12 meter bred gate i skogen. De er inndelt i arbeidslag på 6 mann med en fagarbeider som formann. De feller trær, flekker og kvister dem, deler stokkene op til silkekubb og telefonstolper, rydder hele terrenget for kvist og bryter op røttene med stubbryter. Så tar de fatt med hakke, spade og trillebør og fjerner jord, småstein og grus.

For de fleste av dem var dette arbeide uvant, og vannblemmene var uunngåelige, men det er en overgang, arbeidet går nu bokstavelig talt med liv og lyst, huden blir hårdere, musklene kraftigere for hver dag. Naturligvis vilde trenede fagarbeidere arbeide raskere, men de guttene som driver i skogen har dog prestert å rydde en strekning på 6 km på under en uke.

Arbeidslederen, Olaf Engbretsen, er virkelig fornøid med dette resultatet.

Planene for veianlegget er utarbeidet av Akershus fylkes veivesen, og ingeniør Matzow har den tekniske ledelse. Kommuningeniør Blikstad, som følger med under besøket på anlegget, har det beste inntrykk av guttene og deres arbeide, og han forteller at der i Eidsvoll er meget stor interesse for arbeidstjenesten og leiren på Maa gård. Hele dette veianlegg er egentlig taksert til 1 million kroner, og det vilde hatt lange utsikter med å få det fullført, hvis ikke arbeidstjenesten hadde tatt fatt.

Når arbeidstjenesten nu forhåpentlig blir en folkebevegelse, kan den komme til å gjøre en nasjonaløkonomisk innsats av betydelig omfang. Men den stør-

ste betydning dette tiltak har, ligger kanskje likevel i de verdier det bringer deltakerne. Det kan sies uten reservasjoner at dette er den ideelle sommerferie, hel-sebringende både for kropp og sjel. Litt fysisk slit blir det — 6 timer pr. dag, men dette slitet er overmåte sundt. Her lever man det herligste friluftsliv av verden, får rikelig, kraftig kost og driver all optenkelig idrett under ledelse av en sakkynndig instruktør, Corneliussen. Her har man egen sykestue med fullt utstyr, for det tilfelle at det skulle hende noget, og en fullt utdannet sykesøster, som bor på gården. Foreløpig har hun bare hatt til behandling en del solbrendte rygger og et par mindre blesyrer som skyldtes nybegynneres ufor-siktige behandling av øksen.

Her har guttene allerede sitt eget orkester, — trekkspill, fiolin, mandoliner og gitarer, under ledelse av jodler og trekkspill-virtuos Daniel Solhaug, som uten å skamme seg kunne opptrede på Chat Noir.

Jo, dette er ungdom som bygger landet.

Merket som vi har løftet, kaller på hver en kar, Myrer som vi har grøftet syner nok hvem vi var. Ute i fjell og skoger ligger det nybrutt jord, Siden skal stålblå ploger pløie så åkeren gror. I våre spader lyser det sol. Spadenes solglimt, det er vårt symbol.

AT-kamerater, gå atter frem. Bygg ut vårt Norge til det fri menns hjem.

Unngå å . . .

(Forts. fra side 5)

tilsynelatende slo til. Slo til gjorde de først i maidagene 1945 da alt syntes sikkert, og de i trygghet på fiendens blodige kropp kunde reise seg til «heder og verdighet». Ve den som senere reiste seg til protest mot den godkjente historieskrivning.

Lars Borgersrud har delvis klart det. Bare synd at Oktober forlag ikke klarte hele oppgaven de hadde satt seg som mål å løse. Skjevheten vilde sikkert oppstått også i de andre avsnittene, men positivt vilde det allikevel vært. En slik analyse av en ny uredd generasjon er det vi trenger. Analysen må ha et positivt formål, først og fremst med sikte på dagens situasjon.

Den generasjon som skal kjempe neste gang, må ha lov til å arbeide seg frem til et bedre utgangspunkt enn det vi hadde i 1940.

Lilleaker, Oslo 2,
Arnfinn Vik

Kjøpes:

Større eller mindre parti eller enkeltfrimerker fra krigens tid kjøpes.

Bill. mrk. «JEN»

SVENSKENE SPØR :

Hvorfor blir ikke «I solkorsets tegn» vist i svensk fjernsyn?

Boktjenesten

Postboks 924 Sentrum, Oslo 1. Telefonbestilling: (02) 19 06 71.

NS-MEDLEMMENES SYN:

- eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** kr. 65,-
- » — » — **NS og fagorganisasjonen** » 80,-
- » — » — **Fra kirke- og kulturkampen** » 85,-
- » Einar Syvertsen: **Også dette bør være sagt** » 75,-
- » **Alle 4 bind: Supplement til okkupasjonshistorien**... » 240,-
- » Justus Vericultur: **Den norske kapitulasjon** » 20,-
- » Trygve Engen: **Jeg er ingen landssviker** » 40,-
- » Adolf Hoel: **Universitetet under okkupasjonen** » 50,-
- » Harald Franklin Knudsen: **I Was Quislings Secretary** » 55,-
- » Per Lie: **Sannheten om Telavåg-affæren 1942** » 15,-
- » Sigurd Mytting: **Politisk dømt** » 35,-
- » Kai Normann: **Diktene Laurbærkransen** » 20,-
- » D. N.: **Vidkun Quisling's siste dager** » 5,-
- » Arne Tellefsen: **Når forsvaret forfaller** » 25,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

- eks. Institutet för Offentlig och International Rätt: **Den norska rättsuppjørelsen** kr. 50,-
- » Referat og utdrag på norsk av ovennevnte » 5,-
- » Forbundet: **Gi oss rettsstaten tilbake** » 5,-
- » — » — **§ 104. Mer lys over rettsoppjøret** » 10,-
- » Universitetsforlaget: **Fra idé til dom** » 55,-
- » Berner Hansen: **Mannen bak søylen** (Om prof Wilh. Rasmussen) » 80,-
- » Pastor A. E. Hedem: **Quo vadis Norvegia** » 30,-
- » O. Hedalen: **Er det begått en skammelig urett mot en hel del av våre landsmenn?** » 5,-

SPESIALTILBUD:

- eks. Thorkild Hansen: **Prossessen mot Hamsun** kr. 150,-

FRONTKJEMPERNE:

- eks. Frode Halle: **Fra Finland til Kaukasus** kr. 70,-
- » Svein Halse: **I forreste linje** (Den norske Legion) » 70,-
- » Ben Esper: **Tsjerkassy** (Norsk ambulanseskjører på østfronten 1943-44) » 90,-
- » Svein Blindheim: **Nordmenn under Hitlers fane** .. » 70,-

NYHETER:

- .. eks. Walter Fyrst: **Min sti**. Fedrelandslaget, NS blir til, rettskak mot Gerhardsen, A.T., Legionen m.v. kr. 95,-
- eks. A. I. Bru: **Professor på ville veier**. Tilsvar til Andenæs bok: «Det vanskelige oppjøret».
- eks. General A. Marini: **Fra Kaukasus til Leningrad**, på basis av dansk offisers innsats i SS-divisjon Wiking, 3 bind stort format kr. 225,-

DANSK LITTERATUR:

- eks. Erik Haaest: **Udyr — eller hva?** (Dødsdømte) » 20,-
- » Gary Allen: **Ingen tør kalle det sammensvergelse** (Hvem trekker i trådene?) » 50,-

«GAMMEL NYHET»:

- eks. Lyder L. Unstad, Susquehanna University Press: **Vidkun Quisling. The Norwegian Enigma** kr. 40,-

Portofri forsendelse ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 5 15 46 38.**

Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i **kontanter** eller **frimerker**.

(Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

Det svenske tidsskrift *FRIA ORD*, som ikke kan kalles «nazistisk», hadde i nummeret for lørdag 3. juli en opplysende artikkel om forholdene i Norge etter okkupasjonen. Vi har sakset artikkelen, og gjengir den uten oversettelse.

I Norge skjedde etter Tysklands kapitulasjon 1945 en omfattende «rättsuppjørelse» med dels medlemmar i Quislings parti «National Samling» dels andra personer för «bistånd till fienden».

Uppjørelsen grundade sig på en lag som utfärdades av den norska s.k. London-regeringen och som gavs retroaktiv verkan. Retroaktivt verkande strafflagar har hittills ansetts strida mot västerländsk rättsuppfattning och anledningen till den norska lagen torde bottna i de hatiska känslor som i regel uppkommer vid inbördeskrig inom ett folk. I Norge var det dock inte något inbördeskrig utan — sedan norska regeringen flytt utomlands — okkupation grundad på ett avtal mellan okkupationsmakten och den norske militärledningen.

Rättsuppjørelsen drabbade hårt ett stort antal människor. Många arresterades och dömdes på blotta misstanken och på mer eller mindre välgrundade angivelser av grannar och personliga vänner. 28 personer avrättades — bl.a. en 16-årig pojke — efter ibland ganska summariska rättegångar; mer än 50 000 personer dömdes till i många fall långvariga fängelsesstraff eller böter. Över 200 000 personer dömdes

till «kollektivt» skadestånd, som ofta ledde till ruin och misär. Om man tar hänsyn till familjehöriga och släktingar torde antalet personer som direkt eller indirekt drabbades av «rättsuppjørelsen» kunna uppskattas till det dubbla eller således mer än 500 000 personer. Det var en hel folkgrupp som utsattes för vad som i stor utsträckning måste betecknas som ett rättsövergrepp.

Även i andra former bestraffades personer som på något sätt angäs ha lämnat «bistånd till fienden» t.ex. genom att ha utfört civilt arbete åt okkupationsmakten.

Sjömän som seglar i handelsflottan har vägrats rätt att såsom tjänsteår för pension tillgodoräkna sig tid före fredsslutet — alltså även tid före krigsutbrottet 1939.

Frivilliga som kämpat mot ryssarna på ostfronten och blivit invaliderade har vägrats rätt till den invalidpension som eljest tillkommer norska medborgare. Nämnas må att över 15 000 norrmän anmälde sig till frivillig fronttjänst och omkring hälften fullgjorde även sådan tjänstgöring.

Begreppet «bistånd till fienden» gavs en vidsträckt innebörd. Bl.a. dömdes rödakorssystor för att ha vårdat sårade tyska soldater. Redaktör T. Greve i norska tidningen «Verdens Gang» har nyligen försvarat dessa domar såsom rättvisa ty «det humanitära motivet var underornat önskan att hjälpa fiendens soldater!» Att de samtidigt även vårdade allierade sårade soldater och krigsfångar togs ingen hänsyn till.

Medlemmar av norske LO-ledningen och fackföreningar som sökte tillvarata fackföreningsmedlemmarnas intressen genom avtal med okkupationsmakten dömdes även för «bistånd till fienden». En person, som nästan hela sitt liv verkat inom norska arbetarrörelsen med klar pacifistisk och antimilitaristisk hållning och som ansåg att man borde följa den danska linjen och inte kriget natten till 9. april 1940 dömdes till 10 års straffarbete och frigavs först 1949 efter straffnedsättning.

Först nu har den krigsstämning som präglade «rättsuppjørelsen» börjat lägga sig och flera norska jurister har även vågat uttala sin uppfattning om det juridiskt felaktiga.

I norsk TV har även nyligen visats en serie benämnd «I solkorsets tegn», där även de av rättsuppjørelsen drabbade och deras anhöriga fått komma till tals. Man undrar varför inte denna intressanta serie sänts i svensk TV. Det rör sig ju dock om vårt grannlands nutidshistoria. Här hade en nordisk TV-satelit haft en funktion att fylla.

Det är tragiskt att et gammalt hat skall splittra ett helt folk. Finland klarade av följderna av sitt inbördeskrig och kunde sammansvetsas till nationellt medvetande men norrmännen har tydligen svårt att övervinna sina aggressioner.

Det är en ödets ironi att norrmännen nu tar emot vietnamesiska flyktingar som i sitt land betraktas som «landssviker» för att ha samarbetat med den amerikanska okkupationsmakten.

C. Ström

Felles skjebne . . .

(Forts. fra side 6)

rens beskyldning om at det bare skulle være våre felles skjebner som binder oss sammen, så kan jeg fortelle ham at jeg i alle disse år, når vi har vært samlet i små eller store sammenkomster, sjelden har hørt noen snakke om sine egne vanskeligheter. At vi en gang imellom, f.eks. i Folk og Land må komme med opplysninger om all den ondskap og urettferdighet vi har måttet lide under, er helt nødvendig som motsvar til det overveldende stoff om det øvrige norske folks lidelser under okkupasjonen, som kommer på trykk i de fleste andre aviser i vårt land. Dette, begått av okkupasjonsmakten, som vi har fått skylden for.

(5.) Til slutt vil jeg få lov til å slå fast, at vi fremdeles holder fast på vårt program fra 1933. Og hvor ofte opplever vi ikke å se disse tanker dukke opp i samfunnslivet hos de forskjellige

partier av idag. Noe vi naturligvis gleder oss over. Men når ble pionerer noen gang forstått og anerkjent? Som artikkelforfatteren kanskje forstår, er vi like levende mennesker fremdeles!

VERITAS, som gir ordet videre til andre.

ET ÅNDSSVAKEHJEM

«Frigjøringen i 1945 kan ikke få noe verdigere minne enn et hjem for åndssvake.»

(«Varden», Skien)

LITEN AVSTAND

«Aldri noen gang i vår historie har vel avstanden mellom krigskorset og krigsrett vært så liten.»

(E. F. i «Folkehæren», nr. 8, 15/6 1947)

IKKE ROM FOR TILGIVELSE

«Og så håper jeg det snart kommer et blad som har mot til å minne herrene Torp, Gerhardsen & Co. om fortiden. Det bør granskes vitenskapelig hvilken innflytelse det hadde på norsk ungdom at lederne for landets største parti latterliggjorde alt fedrelandssinn, feiring av 17. mai, nektet å delta i forsvarsøvelser, lot seg beundre og feire med faner og klingende spill når de etter å ha sonet straff for militærnektelse kom ut igjen. Hadde landets største parti holdt en fast nasjonal linje, ville den norske ungdommen inntatt et annet standpunkt.

At de — som tidligere intet fedreland hadde — går i teten med å preke hatets evangelium mot «synderne», hører vel med til bildet. De har intet rom for tilgivelse.

(Amund Hønningstad i «Farmand»)